

Глава 1

1801. Я щойно повернувся від свого домовласника, єдиного сусіда, з яким у мене будуть непорозуміння. Це, безсумнівно, гарна місцевість. Не думаю, що мені вдалося б знайти більш віддалене від метушні суспільства місце у всій Англії. Справжній рай для мізантропа. Ми з паном Гіткліфом – ідеальна пара, яка зможе розділити радість самотності. Ми станемо чудовими напарниками. Він і уявити не міг, наскільки мені було приємно бачити, який підозрілий погляд він кинув на мене з-під насуплених брів, коли я під'їжджав, і як насторожено, але рішуче він засунув руки у кишені жилета, коли я назвав своє ім'я.

– Пане Гіткліф? – спитав я.

Замість відповіді він кивнув.

– Я – пан Локвуд, ваш новий орендар, пане. Мені надзвичайно приємно, що я зміг навідатися до вас одразу після свого приїзду. Сподіваюсь, що моя наполегливість щодо оренди Трашкрос-Грейндж не завдала вам клопоту. Вчора мені стало відомо, що у вас виникли думки...

– Трашкрос-Грейндж – моя власність, пане, – скривившись, перебив пан Гіткліф. – І я не дозволяю завдавати мені клопоту, якщо можу цьому перешкодити. Заходьте!

«Заходьте» він процідив крізь зуби, і прозвучало воно на кшталт: «Ідіть під три чорти». Навіть хвіртка, до якої він прихилився, не відчинилася, наче реагуючи на його тон. У цьому випадку мені не залишалося нічого іншого, як прийняти запрошення, адже мене зацікавив цей чоловік, який здавався ще більш нетовариським, ніж я.

Коли пан Гіткліф побачив, що мій кінь упевнено штовхає ворота грудьми, він таки відчинив їх, знявши ланцюг, а потім із похмурим виглядом пішов переді мною мощеною доріжкою. Коли ми зайшли у двір, пан Гіткліф крикнув:

– Джозефе, забери коня пана Локвуда і принеси вина.

«Напевно, тут лише один слуга, – подумав я, почувши цей подвійний наказ. – У такому разі не дивно, що між кам'яними

плитами проросла трава, а живопліт має такий вигляд, ніби його не підрізають, а об'їдає худоба».

Джозеф був літнім, хоча ні, старим чоловіком: можливо, навіть дуже старим, але міцним та мускулястим.

— Допоможи нам, Господи! — промовив він невдоволено напівголоса, забираючи у мене коня і, водночас, дивлячись на мене таким похмурим поглядом, ніби допомога Господа йому потрібна, щоб перетравити вечерю, а його набожний вигук ніяк не стосується мого неочікуваного приїзду.

Буремний перевал — це назва помешкання пана Гіткліфа. «Буремний» — прикметник, який місцеві жителі часто використовують, описуючи неспокій, що накриває місцевість під час штормової погоди. Хоча тут, на височині, сильний вітер дме у будь-яку пору року. Про неймовірну силу північного вітру свідчать декілька надмірно похилених низькорослих ялинок біля будинку і виснажений колючий чагарник, який тягнеться гілками в один бік, наче просить милостиню у сонця. На щастя, архітектор виявився завбачливим, і тому будинок вийшов надійно побудованим: вузькі вікна встановлено глибоко у стінах, а кути захищено великими каменями, що утворюють виступи.

Перш ніж зайти в будинок, я зупинився, милуючись гротескними різьбленнями, якими був щедро прикрашений фасад, а особливо вхідні двері. Над ними серед безлічі пошарпаних грифонів і безсоромних хлопчиків я помітив дату «1500» й ім'я «Гертон Ерншоу». Я хотів було дещо сказати та попросити похмурого власника коротко розповісти мені історію цього місця, але він, стоячи у дверях, усім своїм виглядом вимагав, щоб я швидко заходив або взагалі йшов геть. А я не мав наміру випробувати його терпіння, адже хотів подивитися на будинок усередині.

Ми майже одразу опинилися у вітальні — не проходили через передпокій або коридор. Саме вітальню тут називають «домом». Зазвичай саме ця кімната поєднує у собі кухню та вітальню, але, здається, у Буремному перевалі кухню перемістили в іншу частину приміщення — принаймні я розрізняв белькіт голосів та гуркіт кухонного приладдя десь у глибині будинку. Крім

того, біля великого каміна я не помітив жодних ознак, що тут смажать, варять чи печуть; а на стінах не було жодної блискучої мідної каструлі чи жерстяного друшляка. Але одна частина кімнати і справді мовби випромінювала яскраве світло й затишок завдяки низці величезних олов'яних тарілок упереміш зі срібними глечиками і кухлями, які ряд за рядом стояли на полицях величезної дубової кухонної шафи, що височіла аж до стелі. Внутрішня частина даху не мала жодного оздоблення: її будова була повністю відкритою для допитливого ока, окрім тих місць, де її приховувала дерев'яна рама, на якій нагромаджувалися снопи вівса, а також яловичі та баранячі ніжки й шинка. Над каміном я побачив різні огидні старі рушніці й декілька сидельних пістолетів, а як прикраси вздовж його виступу розставили металеві банки, розмальовані яскравими кольорами. Підлогу було вкрито гладким білим каменем; стільці примітивної конструкції з високими спинками пофарбовано у зелений колір, а один чи два важких крісла ховалися у тіні. В арці під шафою лежав величезний темно-каштановий собака породи англійського пойнтера зі зграєю верескливих цуценят; в інших заглибинах вляглося ще декілька псів.

Помешкання та будівля не здавалися б чимось надзвичайним, якби належали простому фермеру з півночі з упертим виразом обличчя та міцними ногами, які вигідно підкреслюються у бриджах та гетрах. Ви побачите таку людину у кріслі з кухлем елю на круглому столі перед нею у будь-якій оселі у радіусі п'яти-шести миль, якщо зайдете в гості у правильний час після обіду. Але пан Гіткліф являє собою унікальний контраст до свого помешкання та стилю життя. На вигляд він смаглявий циган, а за його одягом і манерами можна подумати, що він джентльмен; але джентльмен настільки, наскільки ним може бути сільський сквайр — мабуть, трішки нечепурний, хоча його неохайність вдало приховується завдяки прямій і статній поставі, а також похмурому вигляду. Хтось може запідозрити, що пан Гіткліф невихований та пихатий, однак я, як людина, якій він подобається, схильний думати, що це абсолютно не так. Я інстинктивно знаю, що його замкнутість викликано відразу до показного

виявлення почуттів та проявів взаємної доброти. Він приховуватиме свою любов та ненависть, а прояви любові та ненависті до себе розцінюватиме як зухвальство. Але ні, щось я передав куті меду: занадто щедро присвоїв йому свої власні якості. У нас із паном Гіткліфом можуть бути абсолютно різні причини для того, щоб не тиснути руку людям, які хочуть познайомитися з нами. Дозвольте мені думати, що мій характер винятковий. Моя любачка говорила, що у мене ніколи не буде затишної оселі. І саме минулого літа я довів, що і справді не заслуговую на неї.

Насолоджуючись місяцем сприятливої погоди на морському узбережжі, я опинився у товаристві найпрекраснішої істоти – жінки, яка в моїх очах здавалася справжньою богинею, доки не звернула на мене увагу. Я «ніколи не казав про своє кохання вголос». Однак якщо розцінювати погляди, як мову, навіть найбільший ідіот здогадався б, що я був без тямля закоханий. Зрештою, вона мене зрозуміла й відповіла мені поглядом – наймилішим з усіх, які можна собі уявити. І що ж зробив я? Соромно зізнаватися, але я став холодним, як лід, і сховався, наче равлик у мушлю. З кожним її поглядом я ставав холоднішим та більш відстороненим, аж доки нещасна невинна дівчина не почала сумніватися в адекватності власного сприйняття і, сповнена зніяковілості від своєї ймовірної помилки, не переконала свою матір поїхати геть. Ця дивна поведінка закріпила за мною репутацію людини, здатної на умисну безсердечність. Та лише я розумів, наскільки на це не заслуговував.

Я сів скраю від каміна, навпроти місця, до якого попрямував мій домовласник, і, доки ми не розмовляли, спробував погладити собаку – матір, яка залишила своє потомство та, наче вовк, підкрадалася до моїх ніг ззаду, піднявши губу й оголивши змочені слиною зуби, готуючись вкусити. Моя ласка викликала довге гортанне гарчання.

– Краще не займайте собаку, – прогарчав пан Гіткліф в унісон, копнувши собаку ногою, щоб вона не проявила всю суворість свого характеру. – Вона не звикла до ласки. Вона не ручна тварина.

Потім, підійшовши до бічних дверей, він ще раз закричав:

– Джозефе!

Джозеф невиразно бурмотів щось у глибині підвалу; не було і натяку на те, що він збирається підніматися. Тоді господар спустився до нього, залишивши мене сам на сам із грубою собакою і двома кошлатими вівчарками, які пильно стежили за кожним моїм рухом. Оскільки у мене не було бажання знайомитися з їхніми іклами, я не рухався. Але чомусь я вирішив, що вони навіряд чи зрозуміють мовчазні гримаси, і тому почав мружити очі та кривлятися до них трьох. Та якесь з моїх кривлянь настільки рознервувало собаку пані, що вона раптом розгнівалася і стрибнула мені на коліна. Я відштовхнув її та спробував відгородитися від неї столом. Але ця дія розворушила весь вулик, і пів дюжини чотирилапих дияволів різного розміру та віку вискочили з прихованих лігв на центр кімнати. Я відчув, що мої п'ятки та поділ пальця стали своєрідними об'єктами нападу, і, відбиваючись когергою від найбільших супротивників настільки ефективно, наскільки міг, я був змушений голосно кричати та кликати на порятунок когось із домочадців, щоб ті допомогли мені відновити спокій.

Пан Гіткліф та його слуга піднімалися сходами з підвалу з тривожною безпристрасністю. Не думаю, що вони рухалися швидше, ніж зазвичай, незважаючи на те, що біля каміна панувала тривога та було чути гавкіт. На щастя, з'явилася кухарка: пишна дама у підітканій сукні без рукавів та розпашілими щоками. Вона кинулася між нами, розмахуючи сковорідкою, використовуючи її та свій язик як зброю, завдяки якій буря, ніби чарами, розвіялась. Лише моя рятівниця дихала важко, наче море після сильного вітру, коли у кімнаті з'явився її господар.

– Що тут у біса відбувається? – запитав він, дивлячись на мене поглядом, який я ледве міг витримати після такого негостинного ставлення.

– А й справді? Що, в біса? – пробурмотів я. – Стадо осатанілих свиней не настільки одержиме злим духом, як ваші тварини, пане. З таким самим успіхом ви могли залишити незнайомця зі зграсю тигрів!

– Вони не чіпатимуть людей, які нічого не торкаються, – відзначив пан Гіткліф, поставивши переді мною пляшку вина та

перетягнувши на місце стіл. — Собаки повинні бути пильними.

Келих вина?

— Ні, дякую.

— Вас же не вкусили?

— Якщо б хтось із них мене вкусив — я залишив би на ньому свою печатку.

Обличчя пана Гіткліфа розпливлося в усмішці.

— Заспокойтеся, — сказав він, — ви надто розхвилювалися, пане Локвуде. Випийте трішки вина. Гості у цьому будинку бувають дуже рідко, тому ми з собаками, яких я тримаю, мало знаємо про те, як їх приймати. Ваше здоров'я, пане?

Я вклонився та підтримав його тост, розуміючи, що було б незрозумно ображатися на погану поведінку зграї псів. Крім того, я не хотів давати йому привід насміхатися з мене, адже пан Гіткліф уже почав жартувати. Своєю чергою він поміркував, що ображати хорошого орендаря не надто вдала ідея, тож дещо змінив свій лаконічний стиль розмови і розповів про те, що точно мене зацікавило б — переваги та недоліки моєї домівки, в якій я хотів усамітнитися. Пан Гіткліф здався мені досить обізнаним у темах, які ми обговорювали. Перш ніж відправитися додому, я вирішив навідатися до нього ще й завтра. Він, очевидно, не хотів, щоб я повторив своє вторгнення. Але, незважаючи на це, я прийду. Дивно, наскільки товариським я видаюся собі, якщо порівняти з ним.

Глава 2

Вчора по обіді було туманно й холодно. Я вже було вирішив залишитися вдома та посидіти у своєму кабінеті біля каміна замість того, щоб пробиратися через верес і болото до Буремного перевалу. Однак, коли я повертався з обіду (зауважу, що я обідаю між дванадцятою та першою годиною дня — економка, шановна жінка, яка працювала у цій оселі до того, як я в ній оселився, так і залишилась тут, і ніяк не могла або не хотіла зрозуміти моє прохання подавати обід о п'ятій) і підіймався сходами, маючи намір поледарювати, увійшовши в кімнату, помітив покоївку серед купи хмизу та відерець для вугілля — вона здійняла пекельний пил, намагаючись загасити полум'я купою попелу. Це видовище змусило мене негайно вийти. Я взяв свій капелюх і, пройшовши чотири милі, опинився біля хвіртки, що вела у сад пана Гіткліфа, саме перед тим, як з неба почали падати перші пухнасті сніжинки.

На тій похмурій вершині пагорба земля була твердою від морозу без снігу, а повітря було таким холодним, що пробиравло мене до кісток. Я не зміг зняти ланцюга з хвіртки, тому перестрибнув її та побіг вгору по мощеній доріжці, облямованій самітними кущами агрусу. Безрезультатно чекаючи відповіді, я стукав доти, аж доки кісточки моїх пальців не почали колоти, а собаки скавуліти.

«Жахливі власники, — думав я, — вас не можна підпускати до людей через вашу грубість та негостинність. Я, принаймні, не зачиняв би дверей свого будинку вдень. Мені байдуже, я ввійду всередину!» Приймавши це рішення, я схопився за клямку і почав несамовито її трясти. Джозеф висунув свою кислу фізіономію з круглого вікна сараю.

— Чого ви прийшли? — закричав він. — Господар у кошарі. Пройдіть до кінця сараю, якщо хочете з ним поговорити.

— Всередині немає нікого, хто б відчинив двері? — гукнув я у відповідь.